

**We blijven ons sterk maken
voor mensen met MS en hun omgeving
totdat we niet meer nodig zijn
en onze droom uitkomt:
Een wereld zonder MS.**

Adres

Mathenesserlaan 378
3023 HB Rotterdam

Telefoon

(010) 591 98 39

E-mail

info@nationaalsfonds.nl

Bank

NL23 RABO 0336 2728 39

f @ t in

www.nationaalsfonds.nl

**GA UIT
VAN JE
EIGEN
KRACHT.**

25 jaar strijden tegen MS

Gloria	Maisha	Beau	Lotte	Kim	Marjolein	Avalon	Fatima	Kiki
Tina	Sophie	Dianne	Vlinder	Noor	Anton	Veerle	Lonneke	Renske
Oscar	Romy	Hendrien	Cindy	Steffie	Thijs	Valerie	Dirk	Nienke
mirjam	Mirjam	Zoë	Willem	Fabiënne	Wout	Stephanie	Claire	Emy
				Janette	Marieke	Yvonne	Irene	Kees
				Monica	Niels	Amber	Guus	Britt
Demi	Stephan	Patricia	Jasper	Natalia	Femke	Zareb	Natasja	Samira

Het Nationaal MS Fonds blijft strijden voor een beter leven met MS. Dat doen we voor Linda, Oscar, Cindy, Anne en alle andere mensen met MS.

Inhoud.

Dit is een uitgave van het Nationaal MS Fonds

Opgericht: 28 oktober 1993

KvK Rotterdam: 4133967

Publicatiedatum: 29 mei 2019

Datum controleverklaring: 28 mei 2019

Eindredactie: Rianne Wisgerhof-van Dijk

Tekst: Miss Message Marketing en Communicatie

Vormgeving: PanArt communicatie en mediadesign

Fotografie: Nationaal MS Fonds tenzij anders vermeld

Inhoud.....	5
Voorwoord.....	7
2018 in het kort.....	8-9
Missie, visie en strategie.....	10
Onderzoek, Coaching, Voorlichting.....	12-13
Onderzoek financieren en faciliteren.....	14
Coaching van mensen met MS en zorgprofessionals.....	16
Voorlichting en kennis delen.....	18
Anouk Anthonissen.....	20
Fondsenwerving en communicatie in 2018.....	22-23
Fondsenwerving.....	24
Communicatie.....	26
Vooruitblik 2019.....	29
Janneke Knol.....	30
Onze organisatie.....	32
Bestuur en Governance.....	37
Financiën 2018.....	42-43
Financieel bestuursverslag 2018.....	44
Jaarrekening 2018 Nationaal MS Fonds.....	46
Balans per 31 december 2018.....	46
Staat van Baten en Lasten over 2018.....	47
Toelichting op de jaarrekening algemeen.....	48
Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling.....	48
Toelichting op de balans per 31 december 2018.....	50
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2018.....	57
Overige gegevens: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	67

Voorwoord.

In 25 jaar is er ontzettend veel veranderd. In de beginperiode was er weinig bekend over de ziekte MS. Er bestond één brochure, waar in stond dat MS een spierziekte is. Die verkeerde beeldvorming was aanleiding voor de oprichting van het Nationaal MS Fonds.

Tot op de dag van vandaag is voorlichting een belangrijke pijler van ons werk, maar ook coaching en onderzoek lopen als een rode draad door de afgelopen 25 jaar. Gelukkig zien we dat er steeds meer bekend wordt over het ontstaan van MS en lopen er hoopvolle onderzoeken naar oplossingen voor MS en een betere kwaliteit van leven voor mensen met MS. En we kunnen mensen handvatten geven voor een goed leven met MS.

Nadat onze oprichter en directeur-bestuurder Anneke van der Zande in het jubileumjaar met gezondheidsklachten thuis kwam te zitten, is besloten dat Anneke haar taken bij het Nationaal MS Fonds zou neerleggen. Vanaf deze plek wil ik Anneke hartelijk bedanken voor alles wat ze voor het fonds en mensen met MS heeft betekend. Anneke

heeft mij geleerd over de Can Do-mentaliteit, het kijken naar de mogelijkheden in plaats van beperkingen. Dit heeft mijn kijk op MS veranderd. Als haar opvolger zet ik de Can Do-gedachte, die ten grondslag ligt aan al onze activiteiten, graag voort.

Ik ben overtuigd van de kracht van samenwerking. De komende jaren gaan we samen met andere MS-organisaties op zoek naar overeenkomsten in ons werk, zodat we elkaar op dat vlak kunnen versterken. Dit is een van de speerpunten in ons meerjarenbeleidsplan 2019-2021, waar we het afgelopen jaar hard aan gewerkt hebben.

Tot slot wil ik u en alle medewerkers, vrijwilligers, collectanten, donateurs, onderzoekers en professionals hartelijk bedanken voor de warme betrokkenheid bij mensen met MS. Alleen samen kunnen we werken aan onze ultieme droom: een wereld zonder MS. Mogen wij ook in 2019 op u rekenen?

Rianne Wisgerhof-van Dijk
Directeur Nationaal MS Fonds

Al 25 jaar strijden wij voor onze droom: **MS de wereld uit!**

Op 28 oktober 2018 was het precies 25 jaar geleden dat het Nationaal MS Fonds werd opgericht. Niet direct een jubileum om te vieren, maar wel één om bij stil te staan.

Onze missie.

SAMEN STRIJDEN VOOR
EEN BETER LEVEN
VOOR MENSEN MET MS

Facebook.

5.975
volgers

Opbrengst collecte.

1.129.058,-

14.082 collecte-
vrijwilligers

1.127

bezoekers
Nationale MS Dag

2018 in het kort.

3 Can Do
Weekenden
56 deelnemers

Onze visie.

EEN WERELD
ZONDER MS

Besteed aan doelstelling.

2.345.897,-

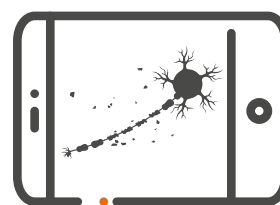
1.211.985,- wetenschappelijk
onderzoek

472.272,- coaching

661.640,- voorlichting

30 mei
wereld
MS dag.

Lancering animatie 'Wat is MS?'

Opbrengst MS Motion.

325.649,-

1.942
Deelnemers

3 Locaties: Zwolle / Rotterdam / Utrecht

Missie, visie en strategie.

De diagnose MS brengt angst en onzekerheid met zich mee. Via verhalen van échte mensen met MS, geven wij een eerlijk beeld van deze zenuwslopende ziekte.

Missie

Het Nationaal MS Fonds strijdt voor een beter leven voor mensen met MS.

Dat doen we door:

- het financieren en faciliteren van wetenschappelijk onderzoek naar betere behandelmethoden en de genezing van MS,
- het stimuleren van mensen met MS om zowel fysiek als mentaal in beweging te blijven,
- het leveren van een bijdrage aan goede kwaliteit van zorg in Nederland,
- het beschikbaar stellen en ontsluiten van informatie over multiple sclerose.

Visie

We maken ons sterk voor mensen met MS en hun omgeving, totdat we niet meer nodig zijn en onze droom uitkomt:

Een wereld zonder MS.

Strategie

Wetenschappelijk onderzoek is dé sleutel naar een oplossing voor MS. Daarom blijven we inzetten op innovatief onderzoek naar de oorzaken en genezing van MS.

We kijken naar de mogelijkheden in plaats van naar de beperkingen en motiveren mensen met MS om hun grenzen te verleggen. Daarbij focussen we op zelfredzaamheid en autonomie.

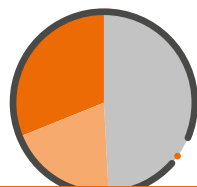
We zijn ervan overtuigd dat we door samenwerking met andere MS-organisaties en onderzoekers sneller en efficiënter kunnen werken aan de genezing van en betere behandelingen voor MS.

Ga uit van je eigen kracht.

Karin heeft MS.

“Ik weet nu dat ik mijn vermoeidheid voor een deel kan beïnvloeden door gezond te eten. En dat geeft mij een belangrijk stuk regie over mijn ziekte.”

Besteed aan de doelstellingen in %.

Onderzoek 51,7%

Coaching 20,1%

Voorlichting 28,2%

Wetenschappelijke Raad.

De Wetenschappelijke Raad beoordeelt nieuwe onderzoeks-aanvragen, adviseert om al dan niet tot honorering over te gaan en volgt de lopende onderzoeken.

De leden van de Wetenschappelijke Raad zijn onbezoldigd.

Voorlichting.

Totaal besteed

€ 661.640,-

Zoals aan

Nieuwe website.

Op 1 november lanceerden we onze nieuwe website met daarop ervaringsverhalen, informatie en praktische tips over MS.

Evenementen.

1.127 bezoekers bij de Nationale MS Dag

50 bezoekers bij de patiënten-informatiedag in Groningen

Overige voorlichting.

4 edities MS Nieuwslijn **4** digitale nieuwsbrieven

Landelijke voorlichtingscampagne.

 Animatie 'wat is MS'.
Aandacht op nationale televisie en radio.

Coaching.

Totaal besteed

€ 472.272,-

Zoals aan

3 Can Do weekenden

4 Zeilactiviteiten
totaal 90 deelnemers

1 ziekenhuis gecertificeerd

2 keer een Cognitief Trainingsprogramma
20 deelnemers

Patiëntenactiviteiten

zoals QiGong, Voetreflex massage, Yoga, Stressreductie training en Online trainingscentrum

Onderzoek,

Coaching,

Voorlichting.

Onderzoek.

Totaal besteed/toegezegd

€ 1.211.985,-*

*Een substantieel bedrag hiervan, € 450.000,- voor het Darmflora onderzoek en € 140.000,- voor de MS Leerstoel, is toegezegd en zal de komende jaren worden uitgegeven.

Zoals aan

4 nieuwe onderzoeken
gestart in 2018

3 onderzoeken
afgerond in 2018

Onderzoek financieren en faciliteren.

Wetenschappelijk onderzoek is cruciaal als we vooruitgang willen boeken in de strijd tegen MS. Gelukkig krijgen we steeds meer kennis over MS, maar hoe het veroorzaakt wordt en hoe MS ontstaat is nog een raadsel. Daarom financieren en initiëren we innovatieve onderzoeken die bijdragen aan de uiteindelijke genezing van MS en die de kwaliteit van leven van mensen met MS kunnen verbeteren.

Onderzoek naar MS is ingewikkeld en vraagt tijd en geduld. Daarom lopen onderzoeken vaak meerdere jaren. Onderzoeken worden vooraf door de wetenschappelijke raad beoordeeld. Het bestuur besluit welke onderzoeken gehonoreerd worden. In 2018 waren dit:

Darmflora onderzoek

In 2018 is het innovatieve Darmflora onderzoek gestart waarbij genetisch onderzoek wordt gecombineerd met onderzoek van de darmflora en het effect van interventies zoals bijvoorbeeld een dieet.

Uit onderzoek weten we inmiddels dat:

- de darmflora van mensen met MS anders is dan die van gezonde mensen
- verschillende genen een rol spelen bij het ontstaan van MS

- interventies zoals in beweging blijven of een bepaald dieet volgen een positief effect hebben op het beloop van MS.

Door deze kennis samen te brengen in één onderzoek, verwacht dr. Geert Poelmans van het Radboud Universitair Medisch Centrum in Nijmegen meer inzicht in en begrip te krijgen van het ontstaan en de ontwikkeling van MS. Daarnaast kan het aanknopingspunten bieden om het beloop van MS te voorspellen en mogelijk te remmen.

MS@Work

De MS@Work studie is een onderzoek naar arbeidsparticipatie onder mensen met MS en een controlegroep. We onderzoeken welke factoren van invloed zijn op behoud en uitval in het arbeidsproces bij mensen met relapsing-remitting MS. We richten ons daarbij op ziekte gerelateerde factoren, persoonlijke factoren en de arbeidssituatie. We volgen 300 mensen met MS voor een periode van drie jaar waarbij we ze jaarlijks vragen om vragenlijsten in te vullen en neurologisch en neuropsychologisch onderzoek te ondergaan.

Wat we nu al weten is dat er behoefte is aan degelijke en goed vindbare informatie en tips voor werkenden met MS, hun werkgevers en hun zorgverleners wat heeft geleid tot

de ontwikkeling van de handreikingen MS en werk. Daarnaast zien we dat factoren als cognitief functioneren, coping, vermoeidheid en verminderd fysiek functioneren invloed hebben op het functioneren op het werk. Tevens is het van belang om naar de waarde van werk te kijken bij mensen met MS.

In 2018 is de studie verlengd tot 2020 zodat we meer relevante data kunnen verzamelen en vergelijken.

Waarom seks?

Via online vragenlijsten zijn gegevens verzameld onder mensen in Nederland en België en specifiek ook onder mensen met MS. In 2018 is gestart met het opstellen van een gematchte controlegroep en het doen van aanvullende statistische analyses. Zo willen de onderzoekers betere vergelijkingen maken tussen mensen met MS en zonder MS. Hiermee wordt de invloed van een ziekte als MS op de seksualiteitsbeleving duidelijker en welke MS-klachten van invloed zijn op de relatie. Met deze uitkomsten moeten behandelaars seksualiteit erkennen als onderdeel van de behandeling van mensen met MS en hierover in gesprek durven gaan of verwijzen naar een seksuoloog.

Congres

Van 31 mei tot en met 2 juni vond in Amsterdam het jaarlijkse RIMS congres plaats. Meer dan 400 professionals in de MS zorg deelden hun kennis en ervaring op het gebied van revalidatie en MS.

Prof. dr. Leo Visser presenteerde de eerste resultaten van ons onderzoek naar de effecten van het Can Do behandelprogramma. Tijdens het congres was veel aandacht voor het verband tussen een gezonde leefstijl, voeding en MS.

Leerstoel

In 2018 is de leerstoel van prof. dr. Leo Visser met vijf jaar verlengd. Het onderzoek richt zich op zorg vanuit het perspectief van de MS-patiënt, op het optimaliseren van de autonomie van die patiënt en op de interactie tussen patiënt, familie en behandelaars. Het onderzoek heeft als doel het verbeteren van de kwaliteit van leven van mensen met MS.

**Het Nationaal MS
Fonds financiert
geen onderzoeken
met dierproeven.**

Coaching van mensen met MS en zorg-professionals.

In onze coachingsactiviteiten ligt de nadruk op autonomie en zelfredzaamheid. We vertalen dit voor mensen met MS in een 'Can-Do' gedachte: alleen door positief te zijn en uit te gaan van je mogelijkheden in plaats van je beperkingen, zorg je ervoor dat je je MS de baas blijft en zelf de regie over je leven houdt. Met deze instelling kun je zelfs het verloop van je MS beïnvloeden.

Can Do behandelprogramma

In 2018 vonden drie Can Do weekenden plaats en mochten we 56 deelnemers verwelkomen. Mensen met MS en hun partners leerden tijdens deze weekenden onder begeleiding van specialisten om MS een minder prominente rol in hun leven te laten spelen. Ze ontdekten hun mogelijkheden en verlegden hun grenzen. Ze leerden hoe ze hun ziekte kunnen managen en beter kunnen communiceren over hun ziekte.

MS Trainingscentrum

Het MS Trainingscentrum opende in 2012 haar deuren, met als doel een ontmoetingsplek te creëren voor mensen met MS en hun naasten. In het Trainingscentrum konden mensen

deelnemen aan workshops, trainingen en gesprekken. Omdat het aantal bezoekers terugliep maar er wel meer vraag kwam naar locaties door het land, hebben we de deuren in Rotterdam gesloten. We ontwikkelen nu een online coaching- en trainingsomgeving zodat we niet plaatsgebonden zijn. Deze wordt in 2019 gelanceerd.

Cognitietraining

Met steun van de Rotary Boxtel organiseerden we in 2018 twee cognitietrainingen voor mensen met MS die merken dat ze problemen hebben met bijvoorbeeld hun geheugen, concentratie, het verwerken van informatie en/of moeite hebben met het oplossen van dagelijkse problemen. Deelnemers leerden in acht bijeenkomsten over de cognitieve klachten bij MS en kregen vaardigheden aangereikt die ze in het dagelijks leven toe kunnen passen.

Stressreductie training

Tijdens drie bijeenkomsten kregen deelnemers inzicht in waar hun stress vandaan komt. Ze leerden vaardigheden om te ontspannen, hoe ze meer kunnen doen in minder tijd en hoe ze

hun energie efficiënt kunnen verdelen. En ze kregen inzicht in hun eigen gedrag en leerden beter omgaan met spanning. Het is bewezen dat minder stress zorgt voor minder klachten.

Grenzen verleggen op het water

In 2018 organiseerden we samen met Sailwise vier zeilactiviteiten. Mensen met MS doen dan allerlei activiteiten op het water die ze eigenlijk niet meer voor mogelijk hielden zoals zeilen, kanoën en waterskiën. In 2018 hebben we een overeenkomst getekend met Sailwise om intensiever te gaan samenwerken en onderzoek te doen naar de effecten van de activiteiten.

Kwaliteit van zorg

Om de kwaliteit van zorg voor mensen met MS te verbeteren was het Nationaal MS Fonds ook in 2018 nauw betrokken bij de opleiding voor MS-Verpleegkundigen. Daarnaast hebben we besloten dat we in 2019 de MS-MasterclasS die door het VUmc wordt georganiseerd gaan financieren. De MS-MasterclasS heeft tot doel om het kennisniveau van neurologen en neurologen in opleiding te verhogen, zodat de kwaliteit van zorg voor mensen met MS verbetert. Ook hebben we een financiering toegezegd voor een tweejarig MS-Fellowship in het VUmc in Amsterdam dat in 2019 van start gaat.

Gecertificeerde ziekenhuizen

Ziekenhuizen die genoeg expertise over MS in huis hebben, certificeren wij met het Vlinderkeurmerk. Een belangrijke voorwaarde voor het krijgen van het keurmerk, is het hebben van een multidisciplinair zorgteam. In 2018 ontving Ziekenhuis Rivierenland Tiel het Vlinderkeurmerk. Dit is het elfde ziekenhuis dat de erkenning kreeg voor het feit dat zij hun MS-zorg goed op orde hebben.

Ziekenhuizen met Vlinderkeurmerk:

- Albert Schweitzer Ziekenhuis in Dordrecht
- Alrijne Ziekenhuis in Leiden
- Canisius Wilhelmina Ziekenhuis in Nijmegen
- Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis in Tilburg
- Groene Hart Ziekenhuis in Gouda
- Jeroen Bosch Ziekenhuis in Den Bosch
- Medisch Centrum Leeuwarden in Leeuwarden
- Woonzorgcentrum Nieuw Unicum in Zandvoort
- St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein
- Orbis Medisch Centrum in Sittard
- Ziekenhuis Rivierenland in Tiel

Voorlichting en kennis delen.

Goede voorlichting over MS is belangrijk, omdat veel mensen en zorgverleners nog steeds een verkeerd of niet volledig beeld hebben van de ziekte. Wij geven betrouwbare en begrijpelijke informatie over MS die mensen met MS en hun directe omgeving helpt om goede keuzes te maken én een volwaardig gesprekspartner te zijn van de behandelend arts.

Vraagbaak

Het Nationaal MS Fonds is expert en vraagbaak op het gebied van MS. Onze ervaringsdeskundigen, verpleegkundig specialisten en het onderzoeksteam beantwoorden dagelijks binnenkomende vragen van MS-patiënten, hun familie en zorgspecialisten of verwijzen mensen door.

Nieuwe website

Op 1 november 2018 ging onze nieuwe website live. Hier geven we informatie en tips voor zowel mensen die net de diagnose MS hebben gekregen, als voor mensen die al langer met MS leven. Daarnaast vertellen we persoonlijke verhalen en delen we ervaringen van mensen met MS. In 2019 bouwen we de website verder uit. Op het platform msinbehandeling.nl geven we onafhankelijke informatie over de verschillende behandelingen bij MS.

Nationaal MS Netwerk

Via het Nationaal MS Netwerk deelden MS-Verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten online informatie en ervaringen met elkaar. De online omgeving is alleen toegankelijk voor specialisten.

MS Nieuwslijn

MS Nieuwslijn verscheen in 2018 vier keer. In december gaven we een jubileumeditie uit in het kader van ons 25-jarig bestaan. Dit was de afsluiter van het vertrouwde magazine. In 2019 brengen we het magazine uit onder de nieuwe naam 'MS Leeft' en krijgt het een nieuw jasje. In het magazine leest u verhalen van mensen met MS. Zij praten over hun leven voor en na de diagnose en over welke invloed MS op hun leven heeft. Ook onderzoekers komen uitgebreid aan het woord. Zij vertellen over ontwikkelingen in de zoektocht naar oplossingen voor MS en geven informatie en tips voor een beter leven met MS.

Brochures

Onze brochurelijn over uiteenlopende onderwerpen zoals de verschillende beloopsvormen, de meest voorkomende klachten en de diverse soorten medicatie

wordt goed gewaardeerd. De brochures worden verspreid via ziekenhuizen en mensen kunnen ze bij ons opvragen.

Animatiefilm

Op Wereld MS Dag (30 mei 2018) lanceerden we een animatie waarin precies wordt uitgelegd hoe het zit met MS. De animatie werd via onze social media kanalen verspreid en is te vinden op de website. De animatie werd goed ontvangen en maar liefst 2.300 keer gedeeld.

Nationale MS Dag

Op zondag 18 november 2018 vond de 20ste editie van de Nationale MS Dag plaats in Congrescentrum 1931 in Den Bosch. Het thema van deze dag was LEEF! met MS.

MS-professionals gaven lezingen over voeding en leefstijl, ontwikkelingen in de neurowetenschappen en de klinische praktijk. Er waren diverse workshops en lezingen over MS en een informatiemarkt. Via een app op de mobiele telefoon werd de Nationale MS Dag nog dynamischer. Bezoekers konden op die manier interactie zoeken met de sprekers.

De Nationale MS Dag
trok 1.127
bezoekers.

A close-up portrait of a young woman with short, light brown hair, looking slightly to the right with a serious expression. She is wearing a small hoop earring and a dark green collared shirt. The background is a solid orange color.

**“De kleine stapjes
zorgen ervoor dat ik
positief blijf en kracht
put uit mezelf.”**

Eén van de hoofdrolspeelsters uit onze publiekscampagne is de 27-jarige Anouk Anthonissen. Anouk heeft MS en was samen met de inmiddels BMS'er (bekende MS'er) Janneke te zien in onze televisiecommercial. Ook vertelde ze haar verhaal voor de camera. Heeft u haar verhaal gemist? Lees het hier rustig terug!

Jarenlang had Anouk vage klachten. Niemand wist precies wat er met haar aan de hand was. “Ik had al klachten sinds mijn 12e. Voor mijn gevoel werd ik niet serieus genomen.” Tot november 2016. Anouk was een weekend weg met haar vriend en hun vrienden. Op de terugweg naar huis verergerden haar klachten. “Ik had last van tintelingen en een koortsig gevoel. Dat trok door en de volgende ochtend was de hele rechterzijde van mijn lichaam uitgevallen. Ik kon niet meer lopen.”

Diagnose

Na onderzoeken kreeg Anouk te horen dat ze MS heeft. Het krijgen van die diagnose was frustrerend. “Toen ik de diagnose kreeg heb ik alles bij elkaar gegild. Ik was zó boos. Had me eerder onder een MRI-scan gelegd. Blijkbaar had ik al heel veel littekens in mijn hoofd.” In het begin had Anouk veel last van uitvalsverschijnselen. Haar rechterarm en -been waren zwaar, ze kon zich niet

concentreren en ze had veel problemen met het verwerken van prikkels. “Tien minuten televisiekijken kon ik niet eens.” Hierdoor moest zij stoppen met haar studie fotografie aan de Kunstacademie.

Kinderwens

Anouk heeft van kleins af aan een kindervens. Zeker de periode vlak na haar diagnose riep ze dat ze geen kinderen meer wilde krijgen later. Dit kwam voort uit het feit dat een bevalling klachten kan verergeren. Met die angst leert ze omgaan. “Ik krijg therapie en leer hier positiever mee omgaan. Bij klachten of de gedachte aan klachten speelt de angst weer op. Want wat als?” Per dag leven helpt haar. “Vroeger keek ik makkelijk twee of drie weken vooruit. Als ik dat nu doe, zorgt dat voor angst, paniek en stress. Ik bekijk per dag hoe ik me voel en dat gaat prima. Die kleine stapjes zorgen ervoor dat ik positief blijf en kracht put uit mezelf.”

Anouk Anthonissen.

Totale inkomsten.

€ 2.055.384,-

€ 1.129.058,- Collecte

€ 593.386,- Donaties en giften

€ 162.336,- Nalatenschappen

€ 169.070,- Sponsoring

€ 1.534,- Verkoop artikelen en goederen

Social media.

5.975 volgers ↑ 34%

2.594 volgers ↑ 1%

734 volgers ↑ 164%

463 volgers ↑ 35%

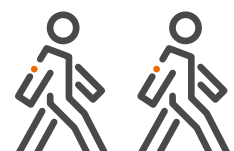

131 volgers ↑ 29%

Dank u wel!

Wij bedanken onze donateurs, vrijwilligers, collectecoördinatoren, collectanten en sponsors voor hun onmisbare inzet en steun in 2018. Samen hebben we veel betekend voor mensen met MS.

Fondsenwerving en communicatie in 2018.

MS Motion.

Totale opbrengst van 3 edities

€ 325.649,-

↑ 95,2% stijging t.o.v. 2017

1.942 deelnemers

Opbrengst collecte.

Totale opbrengst € 1.129.058,-

↑ 5,3% stijging t.o.v. 2017

13.166 collectanten

916 collectecoördinatoren

356 gemeenten gecollecteerd

€ 37.167,20 digitale collectebus

Besteed aan doelstellingen

€ 2.345.897,-

Fondsenwerving.

Het Nationaal MS Fonds ontvangt geen subsidie van de overheid. Wij prijzen ons dan ook gelukkig met een actieve achterban. Collecte-coördinatoren en collectanten zetten zich onvermoeibaar in om van de jaarlijkse collecte een succes te maken. Bijna tweeduizend deelnemers liepen mee tijdens ons sponsorevenement MS Motion. En ook dit jaar bedachten tal van mensen ludieke acties om geld op te halen voor de strijd tegen MS. Daarnaast konden wij rekenen op de steun van onze donateurs en vrijwilligers.

Collecte

De landelijke collecteweek van 20 t/m 25 november was met een recordopbrengst van € 1.129.058,46 weer een groot succes. Voor onze coördinatoren introduceerden we een online community waar ze hun eigen collectegebied kunnen beheren. Dat was even wennen, maar het maakt dat we veel efficiënter kunnen werken. Ook dit jaar was de test met collectebussen met pinmogelijkheid een succes.

MS Motion

In 2018 organiseerden we alweer de 5e editie van MS Motion. Er namen bijna tweeduizend deelnemers - verdeeld over de locaties Zwolle, Rotterdam en Utrecht - deel aan dit sportieve hardloop- en wandelevenement. Het doel: zoveel mogelijk geld ophalen voor onderzoek naar oplossingen voor MS. De resultaten waren geweldig. In Zwolle werd € 51.035,-

opgehaald, in Rotterdam € 102.697,- en in Utrecht € 167.649,-. Achteraf zijn nog enkele donaties binnengekomen waardoor het totaal uiteindelijk € 325.649,- bedraagt.

"Ik ben zo verrast door de meiden van mijn hockeyteam die allemaal met mij mee wilden lopen met MS Motion, dit doet mij zo goed!"

Eleonoor Jordans

In 2019 organiseren we MS Motion op maar liefst vijf locaties door Nederland en kunnen mensen ook inschrijven voor Almere en Den Bosch.

Samen sterker tegen MS

Via een speciale actiesite zijn er ook in 2018 weer tal van acties gestart om aandacht te vragen voor MS en geld op te halen voor het Nationaal MS Fonds.

Gilles en Thijs organiseren een sponsorloop

De oma van Gilles van der Wal heeft MS. Zij heeft in de klas uitleg gegeven over haar ziekte. Omdat er nog steeds geen oorzaak bekend is, besloten Gilles en zijn vriendje Thijs Schuurkamp om een sponsorloop te organiseren. Met de sponsorloop haalden de jongens € 4.400,- op. Een prachtig bedrag voor onderzoek naar MS.

Nalatenschappen

Het Nationaal MS Fonds ontving € 162.336,- aan nalatenschappen. Dit bedrag ligt € 113.918,- hoger ten opzichte van vorig jaar. Om in de toekomst de inkomsten uit nalatenschappen te vergroten gaan we in 2019 onder andere een informatiebijeenkomst organiseren over de mogelijkheid om het Nationaal MS Fonds op te nemen in het testament.

Communicatie.

Via onze communicatiemiddelen vertellen we de achterban over ons werk en willen we laten zien welk verschil hun inzet maakt. Daarnaast gebruiken we deze middelen ook om te zorgen dat er een juiste beeldvorming ontstaat over MS.

Campagne Laat mensen met MS niet aan hun lot over

In september lanceerden we een publiekscampagne waarin mensen met MS centraal staan. Anouk, Edo-Jan en Janneke vertelden hun verhaal en dit leverde prachtige portretten op. De campagne werd positief ontvangen en had een groot bereik. Via de campagne maakten we duidelijk dat de ziekte MS veel onzekerheid en angst brengt. Het wachten op een volgend symptoom van je ziekte voelt als wachten op een onheilspellend lot; en dat is zenuwslopend. Tot slot riepen we

op om mensen met MS niet aan hun lot over te laten en hen te steunen met een gift of door je in te zetten als collectant.

Actiewebsites

Naast onze vernieuwde website nationaalsfonds.nl en de website msinbehandeling.nl hebben we een aparte site voor onze collecte: mscollecte.nl én de twee actiesites msmotion.nl en sterktegenms.nl. Op de actiesites kunnen mensen laagdrempelig een eigen actie starten, zich inschrijven voor MS Motion of een donatie

overmaken voor MS Motion. De website mscollecte.nl wordt in 2019 geïntegreerd in nationaalsfonds.nl.

Social media

Ook in 2018 hebben we actief gebruik gemaakt van onze social media kanalen. Vooral Facebook en Instagram laten een flinke stijging zien. Instagram wint de laatste jaren aan populariteit en doordat we Facebook berichten doorplaatsten op Instagram, konden we meer mensen bereiken. In 2019 stellen we een social media strategie op waarin we de doelstellingen, de doelgroep en de inhoud van onze posts vastleggen.

In de media

In 2018 hebben we via geschreven media of televisieprogramma's aandacht gevraagd voor de persoonlijke verhalen van mensen met MS. Zo werd Eleonoor Jordans geïnterviewd door Hart van Nederland toen zij met haar hockeyteam en studiegenootjes deelnam aan MS Motion Utrecht. De jonge moeder Sanne Vorstenbosch werd uitgenodigd voor een artikel in magazine Ouders van Nu en Joyce de Fluiter werkte mee aan een interview op Vrouw.nl.

Ambassadeurs

Onze ambassadeurs rapper Tony Scott, ex-profvoetballer René Eijer en rapper Kraantje Pappie zijn van onschatbare waarde voor het Nationaal MS Fonds. Zij hebben alle drie een persoonlijke motivatie om zich in te zetten voor het Nationaal MS Fonds en dragen ons werk een warm hart toe. Met hun naamsbekendheid en netwerk openen ze deuren die anders gesloten zouden blijven voor ons.

Ga uit van je eigen kracht.

Maartje heeft MS.

“Ondanks de MS heb ik mijn leven op de rit. Ik kan zelfs wel zeggen dat de ziekte mijn visie op het leven positief veranderd heeft.”

Vooruitblik 2019.

Eén op de duizend Nederlanders heeft MS, dat zijn 17.000 patiënten. En volgens de laatste cijfers komen daar ieder jaar 800 mensen bij.

Het is dus noodzaak om ook in 2019 vol te blijven inzetten op de bestrijding van MS en verder te bouwen op wat we met elkaar al hebben bereikt.

In 2019 starten wij onze nieuwe beleidsperiode 2019 – 2021 en in deze periode willen wij ons nog meer gaan ontwikkelen als partner voor mensen en organisaties die hetzelfde ideaal hebben: een wereld zonder MS. Samenwerking is de komende jaren dan ook het sleutelwoord. Want alleen door onze krachten zowel nationaal als internationaal te bundelen, kunnen we sneller tot nieuwe inzichten, oplossingen en betere behandelingen voor mensen met MS komen.

In 2019 starten we een aantal langlopende onderzoeken en onderzoeken we de mogelijkheid om het onderzoek naar aHSCt stamceltransplantatie als behandeling voor agressieve vormen van RRMS (gezamenlijk) te financieren. Bij alle onderzoeken die wij financieren staat centraal dat onderzoeksresultaten zo snel mogelijk vertaald worden naar de patiënt en dat ervaringen van

patiënten worden teruggekoppeld aan de onderzoekers, zodat zij hun vervolgonderzoek hierop in kunnen richten.

Voor wat betreft onze coachingsactiviteiten wordt de komende jaren vooral gekeken naar de mogelijkheden om online trainingen aan te bieden, zodat we op dat gebied een landelijke dekking krijgen. Daarnaast leggen we in 2019 de nadruk op het coachen van zorgprofessionals om de kwaliteit van zorg op het gebied van MS in Nederland naar een hogere standaard te brengen.

Met onze voorlichtingsactiviteiten willen we blijven zorgen voor duidelijke en eerlijke informatie over MS en zo bijdragen aan het vermogen van zelfmanagement bij patiënten.

De samenleving verandert snel. Het is belangrijk dat wij kijken naar hoe wij de dingen doen en of er redenen zijn om dingen anders te gaan doen. Wij zullen de komende jaren dan ook investeren in vernieuwing. Niet als doel op zich maar om nog meer verschil te kunnen maken voor mensen met MS en hun naasten.

De 23-jarige Janneke Knol kreeg vier jaar geleden de diagnose MS. Haar benen vallen regelmatig uit, waardoor ze met een rollator over straat moet. Dat is niet alleen moeilijk voor haar, maar ook voor haar omgeving. “Soms denken mensen op straat dat ik die rollator van mijn oma gestolen heb. Dat-ie niet van mij is.”

Naast dat haar benen uitvallen, heeft Janneke last van cognitieve klachten. Mijn hoofd werkt niet altijd mee. Nadenken lukt soms niet en de concentratie is eigenlijk weg. Dit laatste heeft ervoor gezorgd dat Janneke moest stoppen met haar studie. Het leren van de theorie lukte mij niet meer. Dat zorgde voor veel stress en daar kon ik moeilijk mee omgaan. Ook in haar sociale leven heeft Janneke last van haar cognitieve klachten. Soms bespreek ik hele mooie en belangrijke onderwerpen met mijn vrienden. De volgende dag weet ik niet meer wat we besproken hebben. Dat maakt het lastig, want ik wil wel een goede vriendin zijn.

Grenzen aangeven

Door de MS heeft Janneke geleerd dat zij haar grenzen duidelijk moet aangeven. Vooral in haar energie moet ze soms keuzes maken. Ik kijk elke dag hoe ik een dag indeel. De vraag is hoe ik mij de dag

erna voel. Regelmatig gaat Janneke bewust over haar eigen grenzen heen. Dan wil ik zo graag iets doen, maar dan weet ik dat ik daar de volgende dag de consequenties van moet nemen. Dan lig ik bijvoorbeeld de hele dag op bed om weer op 100% energie te komen. Maar, ik wil toch wel met leeftijdsgenoten mee blijven doen.

Werk

Na het stoppen van haar studie is Janneke op zoek gegaan naar een baan. Ze merkte dat ze soms werd afgewezen door haar ziekte. Eigenlijk is dat discriminatie. Inmiddels heeft ze werk gevonden waar ze geen problemen hebben met Janneke haar MS. Ondanks haar beperkingen is Janneke positief. “MS is een progressieve en onzekere ziekte. Toch wil ik genieten van de dingen die ik wel kan en niet stilstaan bij de toekomst en wat er allemaal mis kan gaan.”

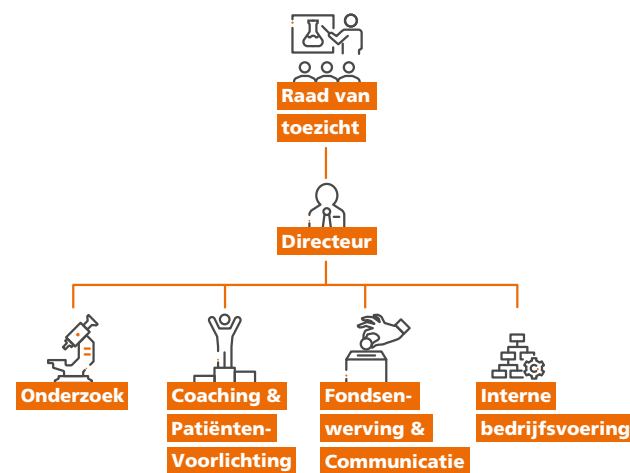
“Ik wil genieten van de dingen die ik wel kan en niet stilstaan bij wat er allemaal mis kan gaan.”

Janneke Knol.

Onze organisatie.

Het Nationaal MS Fonds is een kleine organisatie met gedreven en betrokken medewerkers en vrijwilligers.

We hebben een platte organisatiestructuur waardoor de lijntjes kort zijn en we efficiënt werken.

Organigram per 31-12-2018

Medewerkers

In 2018 hebben binnen het team een aantal wisselingen plaatsgevonden en is het team uitgebreid om de ambities voor de toekomst waar te kunnen maken. Met het vertrek van Anneke van der Zande per 1 december 2018 is bestuurder ad interim Rianne Wisgerhof-van Dijk benoemd tot directeur-bestuurder.

In totaal werken er 13 medewerkers (10,7 FTE op 31 december).

Tijdens speciale sessies is er aandacht besteed aan teamwerk, waarbij de nadruk lag op vooruitkijken en het formuleren van een gemeenschappelijke missie en visie. Dit gaf veel energie en heeft bijgedragen aan een betere samenwerking en vertrouwen in elkaar. Er staat een hecht team en er wordt met veel plezier gewerkt.

Vrijwilligers

We zijn enorm blij met alle vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor het Nationaal MS Fonds. In 2018 gingen maar liefst 13.166 collectanten voor ons op pad. Dit werd mogelijk met hulp van 916 collectecoördinatoren.

Ook op ons kantoor in Rotterdam zijn vrijwilligers actief. Zij zijn onderdeel van het team en hebben vastomlijnde taken. Daarnaast zijn er door het land nog tal van vrijwilligers actief bijvoorbeeld bij de uitvoering van MS Motion en de Nationale MS Dag. Hun inzet is van onschatbare waarde voor het Nationaal MS Fonds.

Ga uit van je eigen kracht.

Diana heeft MS.

“Zeilen met Sailwise was grensverleggend en uitdagend.

Je vergeet je beperkingen, daar heb ik nog dagelijks profijt van.”

Arbeidsvoorwaarden en beloning

Het Nationaal MS Fonds heeft een eigen arbeidsovereenkomst en personeelsreglement. Hierin zijn zaken vastgelegd als het salaris, personeels- en wettelijke regelingen. Naast het salaris ontvangen medewerkers 8% vakantiegeld, een tegemoetkoming in de reiskosten en wij bieden opleidingsmogelijkheden. Jaarlijks worden functioneringsgesprekken gevoerd met medewerkers.

Vrijwilligers krijgen - indien gewenst - de reis- en verblijfskosten die zij maken vergoed. Voor alle vrijwilligers zijn de benodigde verzekeringen afgesloten. Een enkele vrijwilliger werkt tegen een vrijwilligersvergoeding.

Directiebeloning

Het bezoldigingsbeleid van de directeur staat omschreven op pagina 39 in het hoofdstuk Bestuur en Governance.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Het Nationaal MS Fonds levert een bijdrage aan de gezondheid in Nederland en werkt aan een betere kwaliteit van leven voor mensen met MS. Daarom is er binnen onze organisatie ook aandacht voor duurzaamheid. Onze doelstelling is om het energie-, water- en papiergebruik zo laag mogelijk te houden. Zo hebben we het aantal printers teruggebracht naar één centrale duurzame printer, scheiden we ons afval, dringen we het papierverbruik terug door meer digitalisering en kiezen we voor FSC gekwalificeerd papier.

Risico's en onzekerheden

We zijn ons bewust van de verantwoordelijkheid die we hebben en besteden veel aandacht aan de manier

waarop wij onze middelen werven en besteden. Daar hoort ook onze naam en reputatie bij, want die zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

De kans dat bepaalde risico's en onzekerheden zich voordoen zijn over het algemeen laag te noemen. We zijn aangesloten bij diverse brancheorganisaties en volgen hun procedures en protocollen. We blijven op de hoogte van ontwikkelingen in de markt via themabijeenkomsten en workshop. En de bevoegdheden, regels en procedures voor ons administratieve proces zijn verankerd in de Administratieve Organisatie (AO). Het betreft hier voornamelijk financiële informatie waarop het bestuur adequaat kan sturen gedurende het jaar en waarop de Raad van Toezicht geïnformeerd kan worden.

De belangrijkste risico's en onzekerheden in 2018 waren:

- Onze inkomstenstromen. Wij zijn volledig afhankelijk van particuliere inkomsten en deze staan, net zoals bij collega-organisaties, onder druk. Het vraagt innovatie en passie om de inkomstenstromen stabiel te houden. En gelukkig ontbreekt het daar niet aan en zijn we daar in 2018 wederom in geslaagd.
- Er is veel tijd en energie gaan zitten in het aanpassen van onze processen en systemen conform de Algemene Verordening Gegevensbescherming, die in mei 2018 van kracht werd. We hebben hiervoor een externe privacy officer in de arm genomen die een nulmeting en audit heeft uitgevoerd en die ervoor zorgt dat ons privacy protocol up-to-date blijft.

Doelmatigheid

Aan de hand van drie indicatoren houden wij de doelmatigheid in de gaten:

- Minimaal 65% van onze uitgaven wordt besteed aan de doelstellingen: Voorlichting, Coaching en Onderzoek. Dit is in 2018 gehaald.
- Over een periode van drie opeenvolgende jaren mogen we maximaal 25% van onze inkomsten uit eigen fondsenwerving besteden aan fondsenwerving. Over 2016-2018 is het percentage 24,3%, wat onder de maximale norm ligt.
- We streven er naar om maximaal 10% van onze totale uitgaven te besteden aan onze algemene overhead: de kosten van beheer en administratie. In 2018 zaten we met 4,8% ruim onder het maximum.

Gedragcodes en protocollen

Het Nationaal MS Fonds is lid van de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland. Wij conformeren ons aan de gedragscode die zij hebben opgesteld. Hierin staan professioneel gedrag en zorgvuldigheid centraal. We zijn ook aangesloten bij de Stichting Collecteplan en werken volgens hun collecteprotocol bij de uitvoering van onze collecte.

In mei was onze bedrijfsvoering in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming. In onze donateursadministratie kunnen wij specifieke wensen ten aanzien van het aantal contactmomenten op individueel niveau vastleggen.

CBF Erkenning

Het Nationaal MS Fonds is in het bezit van de CBF erkenning. Wij houden ons aan de normen die in deze regeling zijn

opgenomen. Wij volgen ook de Richtlijn 650 Fondswervende Organisaties.

ANBI

Het Nationaal MS Fonds heeft de ANBI status (Algemeen Nut Beogende Instelling).

Dit betekent onder andere dat we geen erfbelasting over nalatenschappen of schenkbelasting over schenkingen hoeven te betalen.

Samenwerken met MS-organisaties

Door samen te werken kunnen we de slagkracht van onze organisatie vergroten. In 2018 hebben we gesprekken met uiteenlopende partners gevoerd over waar we elkaar kunnen versterken. Door het bundelen van krachten kunnen we meer zichtbaarheid en impact voor mensen met MS realiseren. Thema's die dit jaar aan de orde waren zijn onder andere toegankelijkheid van medicatie (Fampyra) en beschikbaarheid van behandelingen.

- MS Vereniging Nederland (MSVN)

Met de MS Vereniging Nederland zijn oriënterende gesprekken gevoerd om te kijken waar we elkaar kunnen versterken en zijn we gestart met een samenwerking op het gebied van de collecte. Na een evaluatie gaan we deze samenwerking in 2019 verder uitbouwen.

- Landelijke werkgroep MS register

In de landelijke werkgroep MS register werken we samen met andere MS organisaties, farmaceuten, zorgverleners, zorgverzekeraars en het ministerie van VWS. Tweemaal per jaar is er een ronde tafelgesprek op het ministerie van VWS.

Bestuur en Governance.

De Raad van Toezicht van het Nationaal MS Fonds volgt de richtlijnen voor goed bestuur, zoals die zijn vastgesteld in het reglement en de normen voor de CBF-erkenning. We willen op transparante wijze verantwoording afleggen over hoe we invulling geven aan de principes van goed bestuur.

Onderscheid maken tussen toezicht houden, besturen en uitvoeren

Het Nationaal MS Fonds heeft een directeur-bestuurder die leiding geeft aan de organisatie. Zij stelt het beleid vast, is bestuurlijk verantwoordelijk en legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht. Het Nationaal MS Fonds is een kleine organisatie met korte lijnen. De directeur-bestuurder stuurt medewerkers rechtstreeks aan. Alle medewerkers hebben een functiebeschrijving waarin ook de verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn beschreven. Medewerkers werken (in projectgroepen) nauw samen om de gestelde doelen te realiseren.

De directeur laat zich door verschillende commissies adviseren als het gaat om het onderzoeksbeleid, het verstrekken van subsidies voor wetenschappelijk onderzoek, het bepalen van het beleid en het opzetten of verbeteren van activiteiten.

De Raad van Toezicht heeft primair een toezichthoudende taak en toetst het door de directeur-bestuurder geformuleerde beleid, het strategisch meerjarenplan, het jaarplan en de begroting aan de missie, visie en uitgangspunten van de organisatie. De Raad van Toezicht controleert financiële stukken en keurt het jaarverslag goed. De Raad van Toezicht is werkgever van de directeur-bestuurder en geeft gevraagd en ongevraagd advies. De Raad van Toezicht bestaat uit vijf personen die hun kennis en ervaring op het gebied van financiën, MS, onderzoek, besturen of communicatie inbrengen. De leden van de Raad van Toezicht doen hun werk onbezoldigd.

Optimaliseren van het effect en de efficiency van de bestedingen

In onze meerjarenstrategie (periode 2016-2018) is de koers die wij varen vastgelegd. Dit plan is de basis voor het opstellen van de jaarplannen en de bijbehorende begroting.

Ga uit van je eigen kracht.

Anita heeft MS.

“Het beklimmen van de Mont Ventoux heeft me sterker gemaakt. Vroeger sprak ik over het leven voor en na de diagnose. Vanaf nu is het mijn leven voor en na de Mont Ventoux.”

Hierin staan de jaardoelstellingen en de activiteiten op hoofdlijnen benoemd. De Raad van Toezicht ziet erop toe dat deze plannen en doelen gerealiseerd worden. De directeur-bestuurder rapporteert tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht over de voortgang van de plannen. Er is onder meer aandacht voor de evaluatie van de fondswervende resultaten, onderzoeksresultaten, coachings- en voorlichtingsactiviteiten en personeelszaken.

Het Nationaal MS Fonds is een Erkend Goed Doel. Het CBF is toezichthouder in de sector en controleert of Erkende Goede Doelen zich houden aan de strenge kwaliteitseisen op het gebied van inkomsten, bestedingen en impact van het werk. Om de drie jaar voert het CBF een hertoetsing uit, de volgende vindt plaats in 2019. De jaarrekening van het Nationaal MS Fonds wordt door externe accountant Van den Broek Accountants B.V. te Leiden gecontroleerd. De Raad van Toezicht keurt de jaarrekening goed.

Optimaliseer de omgang met belanghebbenden

Het Nationaal MS Fonds is er in de eerste plaats voor mensen met MS en hun naasten. Onze activiteiten zijn erop gericht om hen te helpen. Dit kunnen wij niet alleen, daarom zijn onze contacten met onderzoekers, MS Verpleegkundigen, zorgverzekeraars, bedrijven en de media heel belangrijk. En dat geldt ook voor de contacten met onze donateurs en sponsors, die ons werk mogelijk maken.

Communicatie met al deze belanghebbenden loopt via verschillende kanalen. De Raad van Toezicht ziet erop toe dat het Nationaal MS Fonds benaderbaar is en hecht belang aan persoonlijk contact. Daar waar mogelijk

brengen we belanghebbenden met elkaar in contact om ervaringen of kennis uit te wisselen. Daarbij gaan we over landsgrenzen heen. Via ons Magazine MS Nieuwslijn, onze website en de social media kanalen houden we betrokkenen op de hoogte van ons werk en de resultaten. Wanneer er klachten zijn, worden deze geregistreerd in het klachtenregister en opgevolgd conform onze klachtenprocedure. Deze procedure is afgestemd op de richtlijnen van het CBF. In 2018 hebben we een aantal klachten ontvangen over onze communicatie-uitingen. Zo bellen of mailen mensen als ze minder post willen ontvangen vanwege de kosten of nog post ontvangen van mensen die verhuisd zijn. Deze opmerkingen verwerken we direct in onze database. Een aantal mensen maakte een opmerking over het feit dat ons magazine in een plastic seal wordt verzonden. En we kregen vragen over het aantal MS-organisaties in Nederland. Alle klachten zijn behandeld en naar tevredenheid van de melder afgehandeld.

Verslag toezichthouder

In 2018 kwam de Raad van Toezicht vijf keer bij elkaar. Tijdens deze vergaderingen werd formeel goedgekeurd en besproken:

- het jaarverslag en de jaarrekening 2017 en het voorstel de directie decharge te verlenen
- de voortgang van het beleidsplan 2016-2018 en het jaarplan 2018
- de benoeming van Rianne Wisgerhof-van Dijk als directeur bestuurder en de herbenoeming van Michel Bos en Hans Brink als leden van de Raad
- het meerjarenbeleidsplan 2019-2021
- het jaarplan 2019 en de bijbehorende begroting

Daarnaast kwamen aan de orde:

- het jubileumjaar 2018
- samenwerking met MS-organisaties om elkaar te versterken en onze impact te vergroten
- de financiële resultaten
- resultaten van onderzoeken
- het invoeren van de Algemene Verordening Gegevensbescherming

Financiële Audit Commissie

De Raad van Toezicht wordt ondersteund door de Financiële Audit Commissie (FAC), deze bestaat uit twee leden. In 2018 waren dit de heer J. de Ronde (voorzitter) en de heer P. van Weperen (lid, tevens notulist). Desgewenst wordt de accountant uitgenodigd om een deel van de vergadering bij te wonen.

In het verslagjaar is de FAC twee keer bijeen geweest. Op de agenda stonden:

- de begroting 2019
- het activiteitenplan 2019
- de jaarcijfers en financiële voortgangsrapportage 2018
- de jaarlijkse accountantscontrole

Bezoldiging

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt het Nationaal MS Fonds de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van het Nationaal MS Fonds vond plaats door extern advies van Lassooij & Partners. Dit leidde tot een zogenaamde BSD score van

395 punten met een maximaal jaarinkomen van € 107.022,-. De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomens van de directie bedroegen voor A.F.T. van der Zande (1FTE/11 maanden): € 75.168,- en voor R. Wisgerhof-van Dijk (1FTE/9 maanden) € 58.702,-.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven binnen het in de regeling opgenomen bedrag van € 189.000,-. Voor A.F.T. van der Zande met een bedrag van € 182.707,- en voor R. Wisgerhof-van Dijk met een bedrag van € 61.531,-. De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en de samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht op de staat van baten en lasten. Bijzonder was in 2018 de vergoeding bij vertrek van één directielid. Deze vergoeding bedroeg € 79.000,- en is tot stand gekomen door extern advies van NWR advocaten.

De leden van de Raad van Toezicht werken onbezoldigd. Er zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt aan de Raad.

Eigen functioneren Raad

Ook in 2018 hebben we gekeken naar het functioneren van de Raad van Toezicht. Voor wat betreft de samenstelling van de Raad zijn Michel Bos en Hans Brink herbenoemd. Zo blijft de samenstelling evenwichtig en is kennis en ervaring op een breed vlak vertegenwoordigd. Het is de verantwoordelijkheid van de Raad

om mee te ontwikkelen met de organisatie en open te staan voor vernieuwing, zodat de ambities behaald kunnen worden. Daarover is open en goed overleg met de directeur-bestuurder. In 2018 heeft de Raad als klankbord gefungeerd en gevraagd en ongevraagd advies gegeven aan de directeur-bestuurder. We zijn positief over elkaars rol en functioneren.

Waardering

2018 was in meerdere opzichten een spannend jaar. Zo werd het team geconfronteerd met het langdurig ziek zijn van directeur-bestuurder Anneke van der Zande en haar uiteindelijke aftreden per 1 december 2018. Terwijl alle reguliere werkzaamheden 'gewoon' doorgingen en het team werd uitgebreid om de ambities te kunnen verwezenlijken. De Raad heeft veel waardering voor de inzet en daadkracht van de medewerkers en alle vrijwilligers. Dankzij goed teamwerk hebben zij in dit jubileumjaar een prachtig resultaat neergezet.

De Raad van Toezicht wil hier ook haar dank uitspreken aan oprichter en directeur Anneke van der Zande. Zij heeft het fonds een niet weg te denken plek in het MS-veld gegeven.

Door te blijven denken en handelen vanuit mogelijkheden in plaats van beperkingen, heeft Anneke een waardevol gedachtegoed gecreëerd voor de organisatie, maar vooral voor mensen met MS.

Met het neerzetten van maar liefst drie edities MS Motion heeft het team, naast de collecte, een krachtige nieuwe bron van inkomsten gegenereerd. Het verder ontwikkelen van de inkomstenbronnen heeft de komende jaren een hoge prioriteit. Zo ook het zoeken naar samenwerking met andere MS-organisaties om met elkaar meer impact te creëren voor mensen met MS. De Raad is er van overtuigd dat we samen de kwaliteit van leven van mensen met MS kunnen verbeteren en onderzoek naar oplossingen voor en betere behandelingen van MS kunnen versnellen.

Namens de Raad van Toezicht spreek ik dank uit aan alle mensen die op wat voor manier dan ook betrokken zijn bij het Nationaal MS Fonds, voor hun motivatie, inzet en enthousiasme.

Dhr. drs. P.A.M. Van Weperen
voorzitter Raad van Toezicht

Raad van Toezicht in 2018:

De heer drs. P.A.M. van Weperen

voorzitter RvT sinds 2015

Managing Director bij Ashfield Healthcare UK

Nevenfunctie:

Bestuurslid Antenatal Results and Choices (ARC)

De heer J.W.M.M. de Ronde

lid RvT sinds 2015

Credit Risk Manager bij Glencore

Geen nevenfuncties

Mevrouw dr. M.J. Winter

lid RvT sinds 2015

Medical Lead Oncology bij Pfizer

Geen nevenfuncties

De heer drs. H.M. Bos

lid RvT sinds 2015

Neuroloog

Geen nevenfuncties

De heer H.J. Blinck

lid RvT sinds 2015

Oprichter en eigenaar van Evanet

Nevenfuncties:

Directeur strategie van mijn domein auto.nl

Oprichtingspartner van Fleet Collective

Partner bij Erhardt, Leus en Associates

Bestuurslid van Emerged

Lid van de Raad van Advies bij Seederdeboer

Financiën

2018.

In 2018 is relatief veel besteed aan de doelstellingen Voorlichting, Coaching en Onderzoek in verhouding tot voorgaande jaren. Dit heeft met name te maken met een opgenomen subsidie verplichting voor zowel het Darmflora onderzoek als de MS Leerstoel.

De totale lasten hiervan bedragen € 775.000,-. De regels schrijven voor dat deze lasten geheel toegerekend worden aan het jaar 2018, terwijl de uitvoering en betaling plaatsvindt in de jaren 2018 tot en met 2021 voor het Darmflora onderzoek en tot 2022 voor de MS Leerstoel.

De gerealiseerde besteding aan de doelstelling is met 77,6% ten opzichte van de gewenste besteding aan de hoge kant, maar blijft binnen de maximaal gewenste norm van 80%. Omdat de totale gerealiseerde kosten in 2018 hoger zijn dan normaal, bedragen de gerealiseerde wervingskosten en kosten beheer en administratie een relatief laag percentage van de totale lasten. De kosten beheer en administratie liggen zelfs onder het minimaal gewenste percentage van 5%.

	Gerealiseerd in 2018	Gewenst in 2018	Besteed in 2017
Doelstelling:			
Voorlichting	77,6%	65 - 80%	67,4%
Coaching			
Onderzoek			
Wervingskosten	17,6%	15 - 25%	25,8%
Kosten beheer en administratie	4,8%	5 - 10%	6,8%

Besteding aan de doelstelling, wervingskosten en kosten beheer en administratie uitgedrukt in een percentage van de lasten.

Richtlijn RJ650.
De jaarrekening 2018 is opgesteld volgens Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties van de Raad voor de Jaarverslaggeving

De wervingskosten in 2018 zijn iets lager dan het percentage in 2017 en ligt net boven het gewenste bedrag voor 2018. In 2018 heeft het Nationaal MS Fonds voor iedere euro die zij ontving 26 eurocent uitgegeven om de opbrengst te realiseren. Op zich een positief gegeven omdat fondsenwerving nu eenmaal geld kost en er van iedere euro uiteindelijk bijna 75% besteed kan worden.

De afwijking op het gewenste percentage heeft met name te maken met de toename van de kosten voor werving van collectanten en coördinatoren en materiaal voor de collecte zoals de kosten voor nieuwe collectebussen en drukwerk. Deze kosten zijn voor een deel éénmalig en betreffen investeringen voor de toekomst. De door het Nationaal MS fonds gehanteerde norm van 25% over de afgelopen drie jaar wordt echter wel behaald. Dit driejaarlijks gemiddelde bedraagt 24,3% en ligt onder de norm. De verwachting voor 2019 is positief. Het succesvolle evenement MS Motion wordt van drie locaties uitgebreid naar vijf en de verwachting is dat ook de overige geworven baten zullen toenemen.

Gerealiseerd in 2018	Gewenst in 2018	Besteed in 2017
26,0%	15 - 25%	26,1%

Wervingskosten uitgedrukt als percentage van de som van de geworven baten.

Inkomsten uit beleggingen.
Het Nationaal MS Fonds belegt niet in aandelen of obligaties. We gaan verantwoordelijk om met de maatschappelijk verkregen gelden en willen geen risico lopen om middelen kwijt te raken die voor andere doeleinden zijn gegeven.

FINANCIËEL

BESTUURSVERSLAG

2018

Jaarrekening 2018 Nationaal MS Fonds,

balans per 31 december 2018.

Balans per:	31-12-2018	31-12-2017
	In €	In €
Activa		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa:		
- Bedrijfsgebouwen en terreinen	1.195.161	1.210.536
- Andere vaste bedrijfsmiddelen	59.656	34.320
Financiële vaste activa	-	-
	1.254.817	1.244.856
Vlottende activa		
Voorraden	2.376	6.994
Vorderingen en overlopende activa	298.298	114.844
Effecten	-	-
Liquide middelen	2.209.083	2.688.986
	2.509.757	2.810.824
Totaal Activa	3.764.574	4.055.680
Passiva		
Reserves en fondsen		
Reserves		
- continuïteitsreserve	1.211.819	1.281.439
- bestemmingsreserves	1.086.329	2.000.294
- herwaarderingsreserve	-	-
- overige reserves	-	-
	2.298.148	3.281.733
Fondsen		
- bestemmingsfonds(en)	-	-
	2.298.148	3.281.733
Vorzieningen	-	-
Langlopende schulden	792.480	462.488
Kortlopende schulden	673.946	311.459
Totaal Passiva	3.764.574	4.055.680

Staat van Baten en Lasten 2018.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
	In €	In €	In €
Baten:			
- Baten van particulieren	1.884.780	1.861.000	1.565.135
- Baten van bedrijven	169.070	149.000	68.802
- Baten van loterijorganisaties	-	-	-
- Baten van subsidies van overheden	-	-	-
- Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	-	-	-
- Baten van andere organisaties zonder winststreven	-	-	100.000
Som van de geworven baten	2.053.850	2.010.000	1.733.937
- Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	1.534	-	789
- Overige baten	-	-	-
Som van de baten	2.055.384	2.010.000	1.734.726
Lasten:			
Besteed aan doelstellingen:			
- Voorlichting	661.640	408.749	382.819
- Coaching	472.272	405.499	342.100
- Onderzoek	1.211.985	662.249	459.124
	2.345.897	1.476.497	1.184.043
- Wervingskosten	533.941	428.488	452.944
- Kosten beheer en administratie	144.689	107.015	119.035
Som van de lasten	3.024.527	2.012.000	1.756.022
Saldo voor financiële baten en lasten	-969.143	-2.000	-21.296
Saldo financiële baten en lasten	-14.442	2.000	-9.880
Saldo van baten en lasten	-983.585	-	-31.176
Bestemming saldo van baten en lasten:			
Toevoeging / onttrekking aan:			
- continuïteitsreserve	-69.620	-	-31.296
- bestemmingsreserve	-913.965	-	13.085
- bestemmingsfonds	-	-	-12.965
- herwaarderingsreserve	-	-	-
- overige reserves	-	-	-
Som	-983.585	-	-31.176

Toelichting op de jaarrekening.

Algemeen.

Activiteiten

De activiteiten van het Nationaal MS Fonds bestaan uit het ontwikkelen en uitvoeren van ondersteunende activiteiten en projecten, voor mensen met Multiple Sclerose, hun partners alsmede belanghebbenden.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat.

Algemene grondslagen

De jaarrekening 2018 is opgesteld volgens Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden toegerekend aan de periode waarin ze gerealiseerd zijn. Verliezen worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische

levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voorraden

Voorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Reserves en fondsen

Een deel van de reserves en fondsen wordt opgenomen als bestemmingsreserve om de financiering van bepaalde in de toekomst voorgenomen uitgaven tot uitdrukking te brengen. Alle uitgaven worden verantwoord in de staat van baten en lasten. Voor zover deze uitgaven zijn gedaan ten laste van de speciaal daartoe gevormde bestemmingsreserve worden deze uitgaven via de resultaatbestemming ten laste van deze reserve gebracht.

Het beleid van het Nationaal MS Fonds inzake de omvang van de reserves en fondsen luidt als volgt: reserves anders dan de continuïteitsreserves, worden niet gevormd zonder vooraf bepaalde bestemming. Daarnaast streeft de organisatie naar een continuïteitsreserve van één maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie met een maximum van 1,5 maal deze jaarlijkse kosten.

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is bedoeld om in voorkomend geval gewenst door de Raad van Toezicht de verplichtingen naar derden en naar eigen personeel te kunnen nakomen. De continuïteitsreserve dient tevens als "buffer" bij tegenvallende inkomsten of onverwachte calamiteiten, om zo het activiteitsniveau gedurende enige tijd te kunnen handhaven.

Bestemmingsreserve door het bestuur bepaald

De bestemmingsreserve is gevormd om tot uitdrukking te brengen welk deel van het besteedbaar vermogen door het bestuur reeds bestemd is voor bijzondere bestedingsdoeleinden.

Bestemmingsfonds door derden bepaald

Een bestemmingsfonds wordt gevormd om tot uitdrukking te brengen aan welk deel van het besteedbaar vermogen door derden een specifieke bestedingsbestemming is gegeven.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet in de balans opgenomen verplichtingen zijn, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Subsidietoekenningen worden ten laste gebracht van het boekjaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de ontvanger wordt medegedeeld.

Baten uit fondsenwerving worden bruto verantwoord voor het ontvangen bedrag. Nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Bij de opstelling van de staat van baten en lasten worden de kosten van de eigen organisatie in het kader van de doelstelling door middel van een van tevoren, op bedrijfseconomische gronden vastgestelde verdeelsleutel, toegerekend aan de doelstellingen, (voorlichting, coaching en onderzoek), wervingskosten en kosten beheer en administratie.

Uitgaven en kosten, direct toewijsbaar aan doelstelling of werving, worden als zodanig rechtstreeks onder de doelstelling of de werving verantwoord.

Toelichting op de balans per 31 december 2018.

	Activa in het kader van de bedrijfsvoering 2018	Activa in het kader van de bedrijfsvoering 2018	Activa in het kader van de doelstelling 2018	Totaal 2018
	In €	In €	In €	In €
VASTE ACTIVA	Bedrijfs-gebouwen- en terreinen	Andere vaste bedrijfs-middelen	Andere vaste bedrijfs-middelen	
Materiële vaste activa				
Boekwaarde per 1 januari 2018	1.210.536	32.157	2.163	1.244.856
Investerings	-	42.924	-	42.924
Afschrijvingen	-15.375	-17.109	-479	-32.963
Boekwaarde per 31 december 2018	1.195.161	57.972	1.684	1.254.817
Aanschaffingswaarde	1.220.263	212.952	13.755	1.446.970
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-25.102	-154.980	-12.071	-192.153
Boekwaarde per 31 december 2018	1.195.161	57.972	1.684	1.254.817

De afschrijvingen zijn gebaseerd op de aanschaffingswaarde, waarbij de volgende afschrijvingspercentages zijn gehanteerd:

- Grond: 0 %
- Gebouwen (restwaarde 10%): 2,0 %
- Verbouwingen: 12,5 %
- Kantoorinventaris: 20 %
- Vervoermiddelen (restwaarde 10%): 20%

	31-12-2018	31-12-2017
	In €	In €
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Voorraad diversen	2.376	6.994
Balans per 31 december	2.376	6.994
Vorderingen en overlopende activa		
Handelsdebiteuren	75.942	27.104
Belastingen en sociale lasten	573	-
Overige vorderingen en overlopende activa	221.783	87.740
Balans per 31 december 2018	298.298	114.844
Handelsdebiteuren		
Debiteuren	75.942	27.104
Totaal handelsdebiteuren	75.942	27.104
Belastingen en sociale lasten		
Omzetbelasting	573	-
Totaal belastingen en sociale lasten	573	-
Overige vorderingen en overlopende activa		
Jaarlicentie privacy APK pakket	-	7.425
Sponsoring	56.734	14.430
Donaties	27.079	8.137
Collectegeld	5.720	3.484
Rente	77	687
Waarborgsommen	485	485
Nalatenschap	109.913	19.500
Vooruitbetaalde kosten zeilactiviteiten	-	13.913
Overige	21.775	19.679
Totaal overige vorderingen en overlopende activa	221.783	87.740

	31-12-2018	31-12-2017
	In €	In €
Liquide middelen		
Kas	1.329	702
NL 23 RABO 0336 2728 39	108.392	10.168
NL 43 RABO 0340 3477 40	3.778	14.462
NL 85 RABO 0132 0643 16	1.211	4.159
NL 83 RABO 1337 6402 98	71.451	289.813
NL 60 RABO 0132 8461 01	105.876	7.606
NL 30 RABO 3362 3691 03	1.654.017	1.950.618
NL 47 INGB 0004 4901 77	-	225
NL 92 INGB 0000 0050 57	44.794	14.396
NL 47 INGB 0004 4901 77	-	14
NL 92 INGB 0000 0050 57	685	180.562
NL 55 ABNA 0490 9683 68	1.692	631
NL 81 ABNA 0529 4750 57	107.936	107.864
Nationale Nederlanden 6101560	107.922	107.766
Balans per 31 december	2.209.083	2.688.986
RESERVES EN FONDSEN		
Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	1.281.439	1.312.735
Toevoeging	-	-
Onttrekking	-69.620	-31.296
Balans per 31 december	1.211.819	1.281.439

De maximaal toegestane continuïteitsreserve van 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie bedraagt (op basis van de kosten over 2018) € 1.679.661,-.

De jaarlijkse kosten bestaan uit de totale personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten, afschrijvingen en de kosten van publiciteit & communicatie welke direct zijn verantwoord als wervingskosten.

	31-12-2018	31-12-2017
	In €	In €
Bestemmingsreserves door bestuur bepaald		
Reserve Projecten Voorlichting		
Stand per 1 januari	195.000	125.000
Toevoeging	28.601	171.425
Onttrekking (bestedingen)	-125.296	-101.425
Onttrekking (vrijval)	-48.305	-
Stand per 31 december	50.000	195.000

In 2018 is een aantal kleine projecten vrijgevallen. Dit betreft de projecten MS in behandeling, MS Academy en MS Supportgroep. De website MS in behandeling bestaat nog wel maar heeft in 2018 geen geld meer gekost. Voor het project MS Academy bleek onvoldoende animo en de MS Supportgroep zijn evenals het MS Trainingscentrum vertaald naar een online omgeving die in 2019 verder wordt ontwikkeld.

Reserve Projecten Coaching		
Stand per 1 januari	233.993	1.098.993
Toevoeging	-	103.949
Onttrekking (bestedingen)	-94.436	-108.056
Onttrekking (vrijval)	-99.557	- 860.893
Stand per 31 december	40.000	233.993

Voor 2018 was € 100.000,- bestemd voor zes Can Do weekenden. Omdat in 2018 slechts drie Can Do weekenden hebben plaatsgevonden, heeft dit geresulteerd in een vrijval van € 44.436,-.

Vervolg.

	31-12-2018	31-12-2017
	In €	In €
Reserve Projecten Onderzoek		
Stand per 1 januari	826.445	720.114
Toevoeging	-	487.880
Onttrekking (bestedingen)	-516.500	- 239.909
Onttrekking (vrijval)	-155.945	- 141.640
Stand per 31 december	154.000	826.445

Gezien de hoge bestedingen en toezeggingen aan de doelstellingen in 2018, waarbij vooral gedacht moet worden aan het meerjarige Darmflora onderzoek en de wens om de continuïteitsreserve op een redelijk niveau te handhaven heeft het bestuur besloten om geen nieuwe bestemmingsreserves op te nemen.

Het project Can Do nieuwe Diagnose is niet in deze vorm uitgevoerd en is dus vrijgefallen in 2018. Waarschijnlijk zal dat project in een ander jasje in 2020 alsnog gaan plaatsvinden. Daarnaast is het Can Do onderzoek in 2018 afgerond waardoor geen verdere kosten meer verschuldigd waren.

Reserve financiering activa		
In het kader van de doelstelling		
Stand per 1 januari	2.163	2.643
Toevoeging	-	-
Onttrekking	-479	-480
Stand per 31 december	1.684	2.163
In het kader van de bedrijfsvoering		
Stand per 1 januari	742.693	40.459
Toevoeging	130.436	729.767
Onttrekking	-32.484	-27.533
Stand per 31 december	840.645	742.693
Balans per 31 december	1.086.329	2.000.294
Bestemmingsfonds		
Onderzoek		
Stand per 1 januari	-	12.965
Toevoeging	-	-
Onttrekking	-	-12.965
Stand per 31 december	-	-
Balans per 31 december	-	-

	31-12-2018	31-12-2017
	In €	In €
LANGLOPENDE SCHULDEN		
Hypothecaire lening Rabobank	387.480	462.488
Subsidieverplichtingen	405.000	-
Balans per 31 december	792.480	462.488

Toelichting Hypothecaire Lening Rabobank

Deze lening, oorspronkelijk groot € 500.000,- is verstrekt in verband met de aankoop van het pand aan de Mathenesserlaan 378, 3023 HB te Rotterdam. Aflossing vindt plaats over een periode van 20 jaar. Het rentepercentage bedraagt 2,3% vast voor de eerste 5 jaar. Van het restant van de lening per 31 december 2018 heeft een bedrag van € 287.448,- een looptijd van langer dan vijf jaar.

Subsidieverplichtingen		
MS Leerstoel (2020 – 2022)	105.000	-
Darmflora (2020 – 2021)	300.000	-
Totaal subsidieverplichtingen	405.000	-
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Belastingen en sociale lasten	38.495	27.082
Crediteuren	140.652	72.923
Overige schulden en overlopende passiva	494.799	211.454
Balans per 31 december	673.946	311.459
Belastingen en sociale lasten		
Omzetbelasting	-	8.067
Loonheffing	38.495	19.015
Totaal belastingen en sociale lasten	38.495	27.082
Crediteuren		
Handelscrediteuren	140.652	72.923
Totaal crediteuren	140.652	72.923

	31-12-2018	31-12-2017
	In €	In €
Overige schulden en overlopende passiva		
Aflossing hypothecaire lening Rabobank	25.008	25.008
Rente en kosten bank	342	347
Ontslagvergoeding	102.523	-
Reservering vakantiegeld	23.312	18.720
Accountants- en administratiekosten	38.836	36.994
Arbeidsonderzoek	9.661	7.313
Onderzoek Dynamiek MS dagelijks leven	-	23.965
Zeilactiviteiten	42.300	-
Big Data onderzoek	50.000	22.500
Nederlandse MS Studie	-	22.990
Subsidieverplichtingen (kortlopend deel)	185.000	32.500
Portikosten	5.079	4.140
Automatiseringskosten	-	2.574
Kosten Can Do	2.250	1.550
Overige	10.488	12.853
Totaal overige schulden en overlopende passiva	494.799	211.454

Niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Huurcontracten

Er bestaat een huurovereenkomst voor de berging aan de Korenaarstraat te Rotterdam. De overeenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaar ingaande op 1 februari 2016.

De huur bedraagt per 31 december 2018 € 6.000,- per jaar.

In verband met de lening van de Rabobank zijn de volgende zekerheden verstrekt:

- Hypotheek op het pand aan de Mathenesserlaan 378, 3023 HB Rotterdam
- Pandrecht op alle huidige en toekomstige rechten en vorderingen
- Pandrecht op alle huidige en toekomstige voorraden
- Pandrecht op alle huidige en toekomstige inventaris

Toelichting op de staat van baten en lasten.

Analyse begroting en werkelijke cijfers 2018

Baten van particulieren

In 2018 bedroegen de baten van particulieren € 1.884.780,- ten opzichte van € 1.565.135,- in 2017. Een toename van € 319.645,- ten opzichte van 2017 en een toename ten opzichte van de begroting met € 23.780,-. Er is in 2018 € 82.386,- meer aan donaties en giften ontvangen dan begroot.

De baten collecte vielen ten opzichte van de begroting € 70.942,- lager uit dan begroot. De baten nalatenschappen vielen ten opzichte van de begroting € 12.336,- hoger uit dan begroot. Doordat het aantal collectanten slechts met 147 personen is gegroeid en we gerekend hadden op meer groei, valt de collecte lager uit dan begroot. Positief punt is wel dat de opbrengst per collectant is gestegen van € 82,30 naar € 85,76.

Lasten besteed aan de doelstelling

De lasten besteed aan de doelstellingen zijn met € 2.345.897,- in 2018 fors hoger dan begroot (€ 1.476.497,-) en bijna verdubbeld ten opzichte van 2017. De meer dan verwachte stijging vindt zijn oorzaak met name in de opgenomen subsidieverplichting voor de MS Leerstoel en het Darmflora onderzoek welke verplichting geheel als last in 2018 is opgenomen. Deze last bedraagt totaal € 775.000,-.

Wervingskosten

De wervingskosten bedragen in 2018 € 533.941,- en dit is uitgedrukt in een percentage 26% van de geworven baten. De geworven baten bedragen € 2.053.850,-, € 43.850,- meer dan begroot. Voor 2018 was een bedrag van € 428.488 begroot en een percentage van 21,3%. De overschrijding is met name veroorzaakt door een toename van de directe wervingskosten met ruim € 88.000,-. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de stijgende kosten voor werving van collectanten en coördinatoren en het materiaal voor de collecte, waaronder kosten van nieuwe collectebussen en drukwerk.

Kosten beheer en administratie

Het percentage kosten beheer en administratie ten opzichte van de totale kosten bedraagt in 2018 4,8%. Begroot was een percentage van 5,3%. Absoluut is er echter wel sprake van een toename van de kosten beheer en administratie ten opzichte van de begroting, maar gezien de stijging van de lasten, welke met name veroorzaakt wordt door de forse toename van de besteding aan doelstellingen, resulteert dit toch in een relatieve daling ten opzichte van de verwachting.

De door het Nationaal MS Fonds gehanteerde norm bedraagt maximaal 10% van de gemiddelde totale kosten over drie achtereenvolgende jaren. Het gemiddelde percentage bedraagt 5,8% en ligt hiermee ruim onder de gehanteerde norm.

	2018	2017
	In €	In €
BATEN		
Baten van particulieren		
Collecten	1.129.058	1.071.940
Donaties en giften	593.386	444.777
Nalatenschappen	162.336	48.418
Overige baten van particulieren	-	-
Subtotaal baten van particulieren	1.884.780	1.565.135
Baten van bedrijven		
Sponsoring	169.070	68.802
Subtotaal baten van bedrijven	169.070	68.802
De baten uit sponsoring kennen onder andere de volgende bijzondere bestemmingen:		
- Nationale MS-dag - Brochures - MS Nieuwslijn - Arbeidsonderzoek		
Baten van andere organisaties zonder winststreven		
Stichting HAM Foundation	-	100.000
Subtotaal baten van andere organisaties zonder winststreven	-	100.000
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten		
Verkoop artikelen	1.534	789
Subtotaal baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	1.534	789
Verkoop goederen		
Netto-omzet artikelen	1.534	1.577
Kostprijs artikelen	-	-788
Brutowinst artikelen	1.534	789
Totaal baten	2.055.384	1.734.726

LASTEN

Voor de aansluiting tussen de op de pagina's 59, 60 en 61 opgenomen directe kosten met de in de staat van baten en lasten opgenomen lasten wordt verwezen naar de specificatie en verdeling kosten naar bestemming op pagina 62 en 63.

	2018	2017
	In €	In €
Directe kosten eigen fondsenwerving		
Kosten collecte en overige wervingskosten	308.421	203.459
Totaal directe kosten eigen fondsenwerving	308.421	203.459
Directe kosten doelstelling		
Voorlichting	314.646	150.529
Coaching	195.105	119.681
Onderzoek	984.058	295.931
Totaal directe kosten doelstelling	1.493.809	566.141
Publiciteit en communicatie		
Publiciteit en communicatie	37.858	77.928
Totaal publiciteit en communicatie	37.858	77.928
Personeelskosten		
Lonen en salarissen		
Bruto lonen	498.135	394.152
Mutatieverplichting: - vakantiegeld	4.592	3.412
	502.727	397.564
Beëindigingsvergoeding directeur	79.000	-
Subtotaal lonen en salarissen	581.727	397.564
Sociale lasten		
Verplichte sociale lasten	84.335	64.769
Subtotaal sociale lasten	84.335	64.769

	2018	2017
	In €	In €
Overige personeelskosten		
Arbodienst	1.836	644
Kantinekosten	1.953	832
Onkostenvergoedingen	22.701	13.329
Verzuimverzekering/ziekengelduitkering	-16.163	11.524
Werk derden (uitzendkrachten)	5.729	-
Bemiddelingsfees vacatures	16.540	-
Diversen	4.757	4.889
Subtotaal overige personeelskosten	37.353	31.218
Totaal personeelskosten	703.415	493.551
Huisvestingskosten		
Huur	6.000	22.400
Belasting huisvesting	5.615	1.392
Gas / water / licht	5.025	4.764
Overige huisvestingskosten	5.281	4.458
Totaal huisvestingskosten	21.921	33.014
Autokosten		
Brandstof	1.217	1.285
Parkeerkosten	2.728	2.532
Overige autokosten	2.528	1.496
Totaal autokosten	6.473	5.313

	2018	2017
	In €	In €
Kantoor- en Algemene kosten		
Kantoorbenodigdheden / drukwerk	7.207	9.855
Porti en vrachten	28.482	20.224
Telefoon- en internetkosten	5.629	5.868
Representatie-, reis- en verblijfkosten	5.347	4.294
Contributies, abonnementen, vakliteratuur enz.	10.800	12.662
Verzekeringen	3.363	2.710
Automatiseringskosten	129.686	133.507
Accountants- en administratiekosten	52.757	50.618
Advieskosten	39.845	15.548
Congreskosten	3.493	1.937
Niet aftrekbare voorbelasting	130.917	87.291
Overige algemene kosten	2.141	4.089
Totaal kantoor- en algemene kosten	419.667	348.603
Afschrijvingen		
Gebouwen	15.375	9.727
Verbouwing	479	480
Bedrijfsinventaris	16.329	17.806
Vervoermiddelen	780	-
	32.963	28.013
Boekwinst verkoop vaste activa	-	-
Boekverlies verkoop vaste activa	-	-
Totaal afschrijvingen	32.963	28.013
Financieel resultaat		
Rentelasten- respectievelijk baten	167	-687
Kosten en rentelasten	3.214	4.239
Rente lasten hypothecaire lening Rabobank	11.061	6.328
Totaal financieel resultaat	14.442	9.880

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING
(conform richtlijnen Goede Doelen Nederland)

Bestemming	Doelstelling			Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal 2018	Begroot 2018	Totaal 2017
Lasten	Voorlichting	Coaching	Onderzoek					
Directe wervingskosten	-	-	-	308.421 100%	-	308.421	220.000	203.459
Directe kosten t.b.v. de doelstelling:	-	-	-	-	-	1.493.809	887.000	566.141
- Voorlichting	314.646 100%	-	-	-	-			-
- Coaching	-	195.105 100%	-	-	-			-
- Onderzoek	-	-	984.058 100%	-	-			-
Directe kosten acties derden	-	-	-	-	-			-
Subsidies en bijdragen	-	-	-	-	-			-
Afdrachten	-	-	-	-	-			-
Aankopen en verwervingen	-	-	-	-	-			-
Uitbesteed werk	-	-	-	-	-			-
Publiciteit en communicatie	-	-	-	37.858 100%	-	37.858	50.000	77.928
Personeelskosten	225.093 32%	168.820 24%	119.580 17%	98.478 14%	91.444 13%	703.415	475.000	493.551
Huisvestingskosten	4.932 22,5%	4.932 22,5%	4.932 22,5%	4.932 22,5%	2.193 10%	21.921	25.000	33.014
Autokosten	1.456 22,5%	1.456 22,5%	1.456 22,5%	1.456 22,5%	649 10%	6.473	5.000	5.313
Kantoor- en algemene kosten	108.920 12,5-40%	95.366 12,5-33,3%	95.366 12,5-33,3%	76.203 0-25%	43.812 0-50%	419.667	300.000	348.603
Afschrijving	6.593 20%	6.593 20%	6.593 20%	6.593 20%	6.591 20%	32.963	50.000	28.013
Totaal	661.640	472.272	1.211.985	533.941	144.689	3.024.527	2.012.000	1.756.022

De verdeling van de kosten naar bestemming vindt plaats door middel van een verdeelsleutel.

De kosten, welke direct toewijsbaar zijn aan de doelstelling, of de werving baten, worden rechtstreeks als zondanig verantwoord.

De verdeelsleutel wordt voor de personeelskosten bepaald door de gewogen gemiddelde loonkosten per medewerker, uitgedrukt in een percentage te relateren aan de tijdsbesteding per medewerker aan de doelstelling (voorlichting, coaching, onderzoek), wervingskosten en kosten beheer en administratie. Vervolgens worden deze percentages per medewerker opgeteld en afgerond op hele getallen.

De overige kosten worden per kostensoort verdeeld over de categorieën op basis van op bedrijfseconomische gronden gebaseerde percentages.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018	Werkelijk 2017
Gemiddeld aantal personeelsleden Uitgedrukt in fulltime arbeidsplaatsen.	9	9	9

De leden van de Raad van Toezicht zijn onbezoldigd.

Aan de directeur en aan de leden van de Raad van Toezicht zijn geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

Bezoldiging directie	
Naam	A.F.T. van der Zande
Functie	Alg. Directeur
Dienstverband	
Aard (looptijd)	Onbepaald
Uren	40
Part time percentage	100
Periode	1/1-30/11

Bezoldiging (EUR)			
Jaarinkomen			
Bruto loon/salaris		64.614	
Vakantiegeld		5.169	
Eindejaarsuitkering, 13e/14e mnd.		5.385	
			75.168
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen			1.205
Beëindigingsvergoeding			79.000
Doorbetaald loon wettelijke opzegtermijn			27.334
Pensioenlasten (wg deel)			-
Subtotaal			182.707

Naam	A.J. Wisgerhof – van Dijk
Functie	Directeur - Bestuurder
Dienstverband	
Aard (looptijd)	Onbepaald
Uren	40
Part time percentage	100
Periode	1/4-31/12

Bezoldiging (EUR)			
Jaarinkomen			
Bruto loon/salaris		48.995	
Vakantiegeld		3.920	
Eindejaarsuitkering, 13e/14e mnd.		5.787	
			58.702
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen			1.160
Niet opgenomen vakantiedagen			1.669
Pensioenlasten (wg deel)			-
Subtotaal			61.531
Totaal bezoldiging 2018			
			244.238
Totaal bezoldiging 2017			
			97.879

Het jaarinkomen van de individuele directeuren in loondienst (€ 75.168 respectievelijk € 58.702) blijft binnen het maximum van € 103.905,- (vanaf 1 januari 2018) en € 107.022,- (vanaf 1 juli 2018) (1 FTE/12 maanden) volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties, ook rekening houdend met de periode waarin sprake was van een twee hoofdige directie (waardoor de BSD score tijdelijk werd gereduceerd). Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/ bijtellingsen en de pensioenlasten samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van € 189.000,- per jaar. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk: Bestuur en Governance van het bestuursverslag.

Toelichting

In 2018 kwam de totale bezoldiging flink hoger uit door het vertrek van de algemeen directeur mevrouw A.F.T. van der Zande per 1 december 2018. In de periode april tot en met november 2018 heeft de stichting om deze reden tijdelijk een twee-hoofdige directie gekend. Het salaris van de algemeen directeur mevrouw A.F.T. van der Zande is gedurende de wettelijke opzegtermijn van vier maanden doorbetaald tot en met maart 2019. De beëindigingsvergoeding is betaald in april 2019. De verplichting inzake de loondoorbetaling en de beëindigingsvergoeding is verwerkt in de balans per 31 december 2018.

Opstellen van de jaarrekening.

Rotterdam, 17 mei 2019

Voorzitter: A.J. Wisgerhof – van Dijk

Vaststellen van de jaarrekening.

Rotterdam, 28 mei 2019

Voorzitter: A.J. Wisgerhof – van Dijk

Overige gegevens

Aan: de Raad van Toezicht en het bestuur van Stichting Nationaal MS Fonds te Rotterdam

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het bestuursverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Nationaal MS Fonds te Rotterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit bestuursverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Nationaal MS Fonds per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nationaal MS Fonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Van den Broek Accountants B.V.
Vindtoren 51a 2332 AA Leiden

T: +31 (0) 71 3549999 E: +31 (0) 71 3619189
H: +31 (0) 71 3619189

BANK: NL 9124 00145 0911 75
WIB-KRUMMER 26366710

B. Verklaring over de in het bestuursverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het bestuursverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag van het bestuur

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

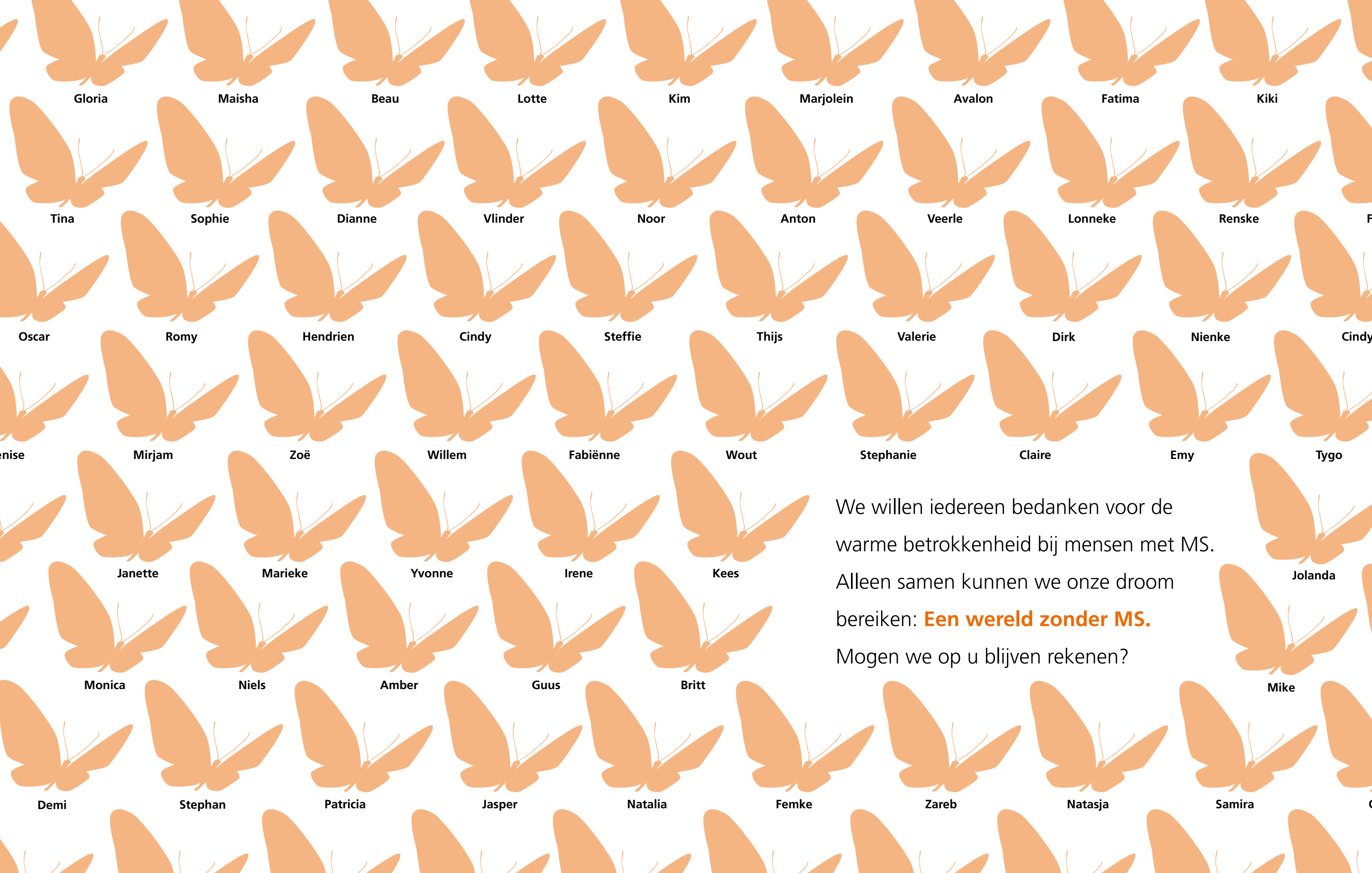
- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leiden, 28 mei 2019

Van den Broek Accountants B.V.
drs. A.R. Kammen RA

Gloria Maisha Beau Lotte Kim Marjolein Avalon Fatima Kiki

Tina Sophie Dianne Vlinder Noor Anton Veerle Lonneke Renske

Oscar Romy Hendrien Cindy Steffie Thijs Valerie Dirk Nienke Cindy

mirjam Zoë Willem Fabienne Wout Stephanie Claire Emy Tygo

Janette Marieke Yvonne Irene Kees

Monica Niels Amber Guus Britt

Demi Stephan Patricia Jasper Natalia Femke Zareb Natasja Samira

We willen iedereen bedanken voor de
warme betrokkenheid bij mensen met MS.
Alleen samen kunnen we onze droom
bereiken: **Een wereld zonder MS.**
Mogen we op u blijven rekenen?